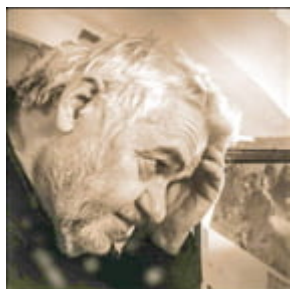

Metafora ursului încolțit

CORNELIU VLAD

Care este marja de manevră a lui Vladimir Putin? - a fost întrebată, de un ziarist, doamna Hélène Carrère d'Encausse, renumit istoric francez specializat pe spațiul rus. "Nu prea are marjă de manevră - a fost răspunsul ei, mai degrabă neobișnuit. Putin - crede ea - reacționează la ceea ce se întâmplă și în funcție de împrejurări. Pe de o parte sunt sancțiunile, pe de altă parte sunt rusofonii din estul Ucrainei care îi cer ajutor. El nu-i poate lăsa oricum pe acei oameni, căci l-ar condamna chiar și propria opinie publică. Aceasta e problema. Din această cauză, el așteaptă un gest al occidentalilor. El nu spune că nu se va atinge de teritorialitatea Ucrainei, este obligat să aștepte ca președintele Poroșenko să recunoască faptul că Ucraina nu va intra în NATO. Și mai trebuie găsit și un statut pentru estul Ucrainei".

Politologul american Stephen S.M.Walt susține că una din caracteristicile mai noi ale politicii americane este politica "a lua sau a lua" cum o definește el. În ultimii douăzeci de ani, observa el, Statele Unite au avut regretabila tendință de a explica altora ceea ce vor de la ei și a spori presiunile asupra acestora dacă n-au vrut să se plieze. Această conduită "pare să prezideze și gestionarea crizei ucrainene de către Occident: poziția de bază a Uniunii Europene, a Statelor Unite și a NATO este ca Rusia să înceteze orice ingerință în Ucraina, să se retragă din Crimeea și să lase Ucraina să se alăture Uniunii Europene și/sau NATO oricât de puțin ar corespunde ea criteriilor cerute. Cu alte cuvinte, noi îi cerem Moscovei să-și abandoneze toate interesele în Ucraina fără ca ea să primească nimic în schimb. O asemenea ieșire din criză poate fi imaginată la modul ideal, dar dacă ținem seama de istoria Rusiei, de proximitatea cu Ucraina și de neliniștile sale pe termen lung, legate de securitatea sa, este greu de imaginat că președintele Putin va capitula în fața exigențelor Occidentului fără a se angaja într-un conflict lung și costisitor, care va avea consecințe foarte dezastruoase pentru Ucraina. Este ceva asemănător cu ce s-a întâmplat în Vietnam: fiecare dintre cele două tabere pare gata să sară pentru a o salva".

Cel mai direct a răspuns însuși președintele Putin la reacția pe care ar adopta-o Kremlinul în situația în care Occidentul ar abandona calea dialogului și ar trece la variante mereu mai tăioase în eforturile de gestionare a crizei ucrainene.

Occidentul - declara liderul rus la conferința sa de presă din 18 decembrie 2014 - încearcă "să pună ursul rus în lanț și să-i smulgă colții și ghearele. Uneori, îmi spun chiar eu că poate ar fi mai bine ca "ursul" să stea liniștit, să mănânce fructe de pădure și miere: poate așa îl vor lăsa în pace. Dar nu, nu-l vor lăsa. Vor încerca să-l pună în lanț, să-i smulgă colții și ghearele". "Colții și ghearele" însemnând, în context, părți ale teritoriului Rusiei, pentru că președintele Putin observa că în Occident se fac auzite adesea declarații conform cărora "Siberia nu aparține pe drept" Rusiei. Cu alte cuvinte, adăuga el, "să șterpelești Texasul de la Mexic este corect, iar ceea ce facem noi pe propriul pământ nu este corect". În perorația sa vehementă, președintele Rusiei afirma că modul de a gândi al Occidentului pare a fi: "Trebuie să-i luăm totul (Rusiei - n.n.), să-i smulgem ghearele și colții, iar atunci nimeni nu va mai avea nevoie de 'urs'. Vor face din el o paiată", încheia sarcastic liderul rus. Dar, asigură liderul de la Kremlin, "Rusia își apără independența, suveranitatea și dreptul la existență, trebuie să se înțeleagă acest lucru. Iar actualele probleme din economia rusă

sunt, în proporție de 25-30 la sută, efectul sancțiunilor și Rusia trebuie să le depășească. Sau dorim ca "blana" noastră să fie agățată pe perete?"

"După prăbușirea Zidului Berlinului și destrămarea Uniunii Sovietice, am fost absolut deschiși pentru o cooperare cu partenerii (occidentali - n.n.). Dar ce am văzut în schimb? Un sprijin absolut acordat (combatanților n.n.) din Caucazul de Nord". Iar extinderea NATO, sistemul antirachetă din Europa sunt noi "ziduri" care se ridică în Europa, mai declara președintele Vladimir Putin, care afirma, totuși, în final, pe un ton constructiv: "Partenerii nu procedează astfel. Cea mai corectă cale este să se înceteze construcția de noi ziduri. Este necesară o cooperare între țări". Contextul în care președintele Putin a adus recurs la metafora ursului încolțit nu transmite un mesaj defensiv și cu atât mai puțin unul panicard. Dimpotrivă, este o punere în gardă suficient de clară că în relațiile tensionate actuale cu Rusia, "partenerii" occidentali (căci Putin îi numește astfel în continuare) nu pot trece peste anumite limite, iar calea dialogului este singura rațională.

Este de observat, de altfel, că și în opiniile - și chiar pozițiile oficiale - ale capitalelor occidentale privitoare la criza ucraineană încep să se constate nuanțe mai realiste în apreciere. Postul de radio german Deutsche Welle remarca, în acest sens, că, după ce, multă vreme, în Occident s-a bătut monedă pe vina exclusivă a Moscovei pentru escaladarea conflictului din Ucraina, încep să apară tot mai des întrebări de tipul "Nu cumva și Occidentul poartă o parte din vină?" Un "clasic în viață" al politologiei, precum Henry Kissinger îndemna la o apreciere mai nuanțată a conflictului ucrainean și a implicațiilor sale, iar universitarul american John Mearsheimer a produs senzație cu analiza sa din foarte serioasa publicație "Foreign Policy" în care făcea responsabil în primul rând Occidentul pentru izbucnirea crizei și defectuoasa sa gestionare. Dincoace de Atlantic, Gunther Verheugen care a ocupat funcția de comisar european timp de peste un deceniu, declara pentru Deutschlandfunk, că, în actuala criză, Kremlinul și-a apărat pur și simplu interesele, iar politicienii de la Washington și Bruxelles poartă o mare parte din vină pentru escaladarea crizei din Ucraina.

Și tot în Germania, Arman Laschet, unul dintre liderii Uniunii Creștin Democratice, declara pentru "Frankfurter Allgemeine Zeitung" că, "deși politica rusească în privința Crimeei încalca dreptul internațional, trebuie să avem în vedere că, atunci când menții contacte externe la nivel înalt, trebuie să fii în stare să intri în pielea partenerului tău de discuții". Conform lui Arman Laschet, imaginea guvernelor occidentale despre Rusia se bazează cel mai mult pe necunoașterea celeilalte părți: "Demonizarea lui Putin nu e politica, ci un alibi pentru lipsa ei", spunea Laschet. La începutul

conflictului din Crimeea, Occidentul a ratat șansa de a începe discuțiile cu Moscova”, “Situția din Rusia a fost subevaluată”, spunea, la rândul său, Alexander Rahr director al Forumului germano-rus. De ani buni, exista indicii că Rusia nu ar tolera o apropiere a Ucrainei de Occident. Încă din 2007, când la Conferința anuală pentru Securitate de la München, vorbindu-se despre intrarea Ucrainei în NATO, Putin a trasat destul de clar linia roșie. Alexander Rahr face apel la prudență, referindu-se la viitoarele relații dintre UE și Rusia. “Ucraina are nevoie de un statut neutru, care să fie acceptat atât de Occident, cât și de Rusia. În caz contrar, nu vom reuși să punem capăt conflictelor din zonă”, aprecia expertul german.

Criza ucraineană a pus din nou Vestul și Estul într-o situație de confruntare, deși nici Vestul, nici Estul nu mai sunt aceleași entități geopolitice din timpul războiului rece. Nici situația internațională nu mai are un coeficient de risc comparabil cu cel din vremea războiului rece. Ceea ce nu înseamnă însă că actuala criză internațională este mai puțin preocupantă. Deteriorarea galopantă a atmosferei de după războiul rece și imprevizibilitatea protagoniștilor implicați în noul conflict impun empatie și dialog.

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*